

תקוֹן עֲשָׂרִים

ליל י"ט באדר

מלך ובהן גדול

וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה דָּא מְלִךְ. וּלְכָל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל דָּא כְּהֵן. אֵלִין תְּרִין דְּקִימִין לְתַקּוּנָא דְעַמָּא, דָּא לִימִינָא וְדָא לְשְׂמָאלָא, דָּא מִסְטָרָא דְגוּפָא וְדָא מִסְטָרָא דְנַשְׁמָתָא. מְלִךְ מִסְטָרָא דְגוּפָא, לְאַקְמָא יִשְׂרָאֵל כְּלָהּוּ עַל אֲתַרְיָהוּן. כְּהֵן מִסְטָרָא דְנַשְׁמָתָא, דְקָאִים לְאַתְקֵנָא לְהוּ בְרָזָא דְפְלַחְנָא לְאַתְקֵנָא תַקּוּנָא שְׁלִים. וּמְלִךְ אֲתַמַּר בֵּה: שְׁתַּהּ אִימָתוּ עֲלִיךְ (סְנַהֲרִין כב). מִסְטָרָא דְשְׂכִינְתָּא. וְדָא יָד הַחֲזָקָה וְדָאִי, דְשְׂכִינְתָּא בְשְׂמָאלָא אֲתַקְשֶׁרֶת [נ"א אֲתַתְקַפֶּת].

וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה דָּא מְלִךְ. וּלְכָל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל דָּא כְּהֵן. אֵלִין תְּרִין דְּקִימִין לְתַקּוּנָא דְעַמָּא, דָּא לִימִינָא וְדָא לְשְׂמָאלָא, דָּא מִסְטָרָא דְגוּפָא וְדָא מִסְטָרָא דְנַשְׁמָתָא. מְלִךְ מִסְטָרָא דְגוּפָא, לְאַקְמָא יִשְׂרָאֵל כְּלָהּוּ עַל אֲתַרְיָהוּן. כְּהֵן מִסְטָרָא דְנַשְׁמָתָא, דְקָאִים לְאַתְקֵנָא לְהוּ בְרָזָא דְפְלַחְנָא לְאַתְקֵנָא תַקּוּנָא שְׁלִים. וּמְלִךְ אֲתַמַּר בֵּה: שְׁתַּהּ אִימָתוּ עֲלִיךְ (סְנַהֲרִין כב). מִסְטָרָא דְשְׂכִינְתָּא. וְדָא יָד הַחֲזָקָה וְדָאִי, דְשְׂכִינְתָּא בְשְׂמָאלָא אֲתַקְשֶׁרֶת [נ"א אֲתַתְקַפֶּת].

וּמְלִךְ אֲתַמַּר בֵּה: מְקַרְב אַחִיד וְכוּ' (דְּבָרִים יז, טו) לְאַפְקָא גִיּוֹרָא. וְדָא רְזָא עֲלָאָה, דְזֻרְעָא קְדִישָׁא בְּיַעֲקֹב אֲשֶׁתְּרֵשׁ וְאַתְפֶּשֶׁט בְּעֵלְמָא, וְכֵלָא מְשִׁיכוּ חַד קְדִישָׁא. וּמֵאֵן דְאַתְבְּרִיר מְזִיָּהוּ לְמַלְפָּא דָּא אֲתַעֲבִיד כְּרִסְיָא לְשְׂכִינְתָּא, וְתַקּוּנָא דְכָל עַמָּא בֵּה אֲתַתְקֵן. אָבֵל גִּיּוֹרָא לֹא

וּמְלִךְ נְאֻמַר עֲלִי: מְקַרְב אַחִיד (גו') [תְּשִׁים עֲלִיךְ מְלִךְ לֹא תוּכַל לְתַת עֲלִיךְ אִישׁ גְּבַרִי] (דְּבָרִים יז, טו), לְהוֹצִיא גֵר? וְזֵה סוֹד עֲלִיּוֹן, שְׁהַרְעֵה הַקְדוּשׁ נִשְׂרֵשׁ בְּיַעֲקֹב וְהַתְּפַשֵּׁט בְּעוֹלָם, וְהַכֵּל הַמְּשַׁכֵּה אַחַת קְדוּשָׁה. וּמִי שְׁנַבְּחַר מְזֻרְעַ עַקֵּב לְמִלְךְ, הוּא נַעֲשֶׂה כְּפֹא לְשְׂכִינְתָּא,¹

1. זהר פנחס רכט, ע"ב: "שכינתא דאיהי יראת ה'"; ת"ז, הקדמה, ה, ע"ב; ת"ז תי' כ"א, נו, ע"א; תי' לג, עז, ע"א.

2. עי' יבמות קב, ע"א; קדושין עו, ע"ב; ילקוט שמעוני דברים פ"ז.

3. עי' גם ת"ז תי' תי' כ"א, ס, ע"א.

והתקון של כל העם נתקן על ידו. אבל גר לא ראוי לזה. ולמה? אלא מפנין שהגר היה מבחויץ, ונכנס לפנים. אבל עד שלא מתחזק בחזק של גוע הקדש, הוא צריך להתקן יחד אתם, ולא לתקן אותם.

ואם תאמר, מתי יתקנו הגרים? אלא לעתיד לבוא, [כמו] שכתוב: מי גר אתך עלוך יפל (ישעיה נד, טו), מי גר אתך בענייתך יפול אתך בעשירותך; שהרי בזמן שיתעורר ערש הקדש להתחזק בעולם, ישוב ויאסוף אליו את כל ישראל, וכל אלו שהתחברו בהם. וכלם יעשו ככל אחד, תקון של הכל. אבל עד שלא יתקן תקון זה, לא יתחזקו הגרים בך.

ועל אברהם [כתוב]: אב המון גוים (בראשית י"ה), ועל ידו מתחזקים כל הגרים שמתגירים.⁴ אבל לא יפלו בחזק של יעקב, עד לעתיד לבוא. ועליהם [הגרים] כתוב: ואמרת בלבבך מי ילד לי את אלה (ישעיה מט, כא), שהרי אלו נולדו בחוץ, ולא בפנים, והיו פנים של חס"מ ונוקבתו, ונכנסו אחר כך לפנים. אבל מאותו הזמן הוא [של ימות המשיח] ולחלאה, אין מקבלים גרים,⁵

אתחזי להאי. אמאי? אלא בגין דגירא לבר הוה ועאל לגו. אבל עד לא אתתקף בתקפא דגזעא קדישא, ואצטרף לאתתקנא איהו בהדיהו, ולא לאתתקנא לון.

ואי תימא אימתי יתתקנון גירין? אלא לזמנא דאתי, דכתיב מי גר אתך עלוך יפל (ישעיה נד, טו) מי גר אתך בענייתך יפל אתך בעשירותך. דהא בזמנא דיתער שרשא קדישא לאתתקפא בעלמא, יתוב ויכנוש לגבה כלהו ישראל, וכלהו דאתחברו בהו, וכלא יתעביד כלא תדא תקונא דכלא. אבל עד לא אתתקן תקונא דא, לא אתתקפו גירין הכי.

ואברהם איהו אב המון גוים (בראשית י"ה) ונתחנתה אתתקפי כלהו גירין דמתגירין. אבל עוד לא אתפלילו בתקפא דיעקב, עד זמנא דאתי. עליהו כתיב ואמרת בלבבך מי ילד לי את אלה (ישעיה מט, כא) דהא אלין לבר אתילידו, ולא לגו, והוה פנין לס"מ ונוקבה, ועאלו לגו לבתר. אבל מההוא זמנא ולחלאה אין מקבלים גרים

4. ע"פ יבמות כד, ע"ב; וברש"י שם.

5. ע"י ירושלמי בכורים פ"א, ה"ד.

6. ע"י יבמות כד, ע"ב; ילקוט שמעוני ישעיה נד, ס"י תעט; זחר משפטים קכ, ע"ב; זחר קדושים פב, ע"ב; ת"ז, ת"י טו, ל, ע"ב; שם ת"י סט, קיד, ע"ב.

(יבמות כד:) דְּהָא תְּקוּנָא כְּבָר אֲשֶׁתְּלִים וְתַרְעִין אֲנַעְלוּ.

שְׁהָרֵי הַתְּקוּן הַזֶּה [שֶׁל שְׂרֵשׁ הַקֶּדֶשׁ] כְּבָר הַשְּׁלֵם, וְהַשְּׁעָרִים נִגְעָלוּ.

אָבֵל תָּא חֲזִי, דְּכֻלָּא אִיהוּ בְּגִין גּוּפָא דְּאִתְּבְּנִי בְּבִנְיָא מְסֻבָּא. וּבְזִמְנָא דְּגוּפִין יִתְּתֶקְנִי, דְּכִתִּיב וְרָאוּ כָּל בְּשָׂר יִחַדּוּ (ישעיה מ, ה) פְּדִין כֻּלָּא יִתְּתֶקְנִי תְּקוּנָא שְׁלִים. אָבֵל בְּגִין דָּא לֹא תוּכַל לְתַת עֲלִיךְ אִישׁ נְכָרִי (דְּכָרִים שֵׁם, שֵׁם).

אָבֵל בָּא וְרָאָה, הַכֵּל הוּא בְּגִלְל הַגּוּף [שֶׁל הַגֵּר] שְׁנִבְנָה בְּבִנְיָן טָמֵא. וּבְזִמְנָן שְׁהַגּוּפִים יִתְּקִנוּ, [כְּמוֹ] שְׁכַתּוּב: וְרָאוּ כָּל בְּשָׂר יִחַדּוּ (ישעיה מ, ה), אִזּוּ הַכֵּל יִתְּקֶן תְּקוּן שְׁלֵם. אָבֵל בְּגִלְל [טָמֵאָה] זֹאת: לֹא תוּכַל לְתַת עֲלִיךְ אִישׁ נְכָרִי (דְּכָרִים שֵׁם, שֵׁם).

וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגְּדוֹל דָּא כְּהֵן גְּדוֹל. וְדָא מוֹרָא מְסֻטְרָא דְּחֻכְמָה יִרְאָה עֲלָאָה, וְדָא יִרְאֵת הַרומָמוֹת. דָּאִית יִרְאָה לְתַתָּא מְסֻטְרָא דְּגִבּוּרָה, אָבֵל יִרְאֵת הַרומָמוֹת מְסֻטְרָא דְּחֻכְמָה. וְדָא מוֹרָא גְּדוֹל. וּבְזִמְנָא דְּהָהּ כְּהֵן רַבָּא עֵיל לְבֵית קֹדֶשׁ הַקֶּדֶשִׁים, אֲתַעֵר כְּהֵן רַבָּא לְעֵלָא וְעֵיל לְגוּ וּמְדַכֵּן עֲלֵמָא. וְכֻלָּא אֲתַקִּין מִשָּׂה רַעֲיָא מְהִימְנָא תְּקוּנָא שְׁלִים.

וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגְּדוֹל - זֶה כְּהֵן גְּדוֹל. וְזֶה מוֹרָא מִצַּד שֶׁל חֻכְמָה, יִרְאָה עֲלִיזָנָה וְהִיא יִרְאֵת הַרומָמוֹת. שְׂיִשׁ [עוֹד] יִרְאָה [אֲחֵרֶת, וְהִיא] לְמִטָּה, מִצַּד שֶׁל גְּבוּרָה [יִרְאֵת הַעֲנָשׁ], אָבֵל יִרְאֵת הַרומָמוֹת הִיא מִצַּד הַחֻכְמָה, וְזֶה מוֹרָא גְּדוֹל. וּבְזִמְנָן שְׁהֵיהּ כְּהֵן גְּדוֹל נִכְנֵם לְבֵית קֹדֶשׁ הַקֶּדֶשִׁים, מִתְּעוֹרֵר כְּהֵן גְּדוֹל לְמַעְלָה, נִכְנֵם בְּפָנִים וּמִטָּהֵר הָעוֹלָם. וְהַכֵּל הַתְּקִין מִשָּׂה הַרְוָעָה הַנֶּאֱמָן תְּקוּן שְׁלֵם.

וְתָא חֲזִי כְּהֵן אֲשֶׁתְּאָרוּ, וְלֹאוּ לְעִבּוּדָה, אֶלָּא לְכַרְכָּא לְיִשְׂרָאֵל, דְּהִכִּי אֲצִטְרִיךְ

וּבָא וְרָאָה, הַכְּהֵנִים נִשְׂאָרוּ, [אָבֵל] לֹא לְעִבּוּדָה, אֶלָּא לְכַרְכָּא אֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁכַדְךָ

7. כמו שכתוב ראשית חכמה יראת ה' (תהלים קיא,י). על יראת הרוממות ויראת העונש ראה מסילת ישרים פרק כד: "יראת העונש - שאדם ירא מעבור את פי ה' אלהיו מפני הענשים אשר לעבירות... ואין יראה זו ראויה אלא לעמי הארץ ולנשים אשר דעתן קלה, אך אינה יראת החכמים ואנשי הדעת. יראת הרוממות - שהאדם ירחק מן החטאים ולא יעשם מפני כבודו הגדול ית"ש... היא היראה המשובחת שנשתבחו בה חסידיו עולם". ושם פרק יט: "הנה עיקר היראה היא יראת הרוממות - שצריך האדם לחשוב בעודו מתפלל או עושה מצוה כי לפני ממ"ה הוא מתפלל או עושה המעשה ההוא."; עי' אדיר במרום עמ' שיט, שכ; וקט"ו תפלות ת' רסג, תפה. על הקשר הנרמז כאן בין מלכות (יראה תתאה) לבין חכמה (יראה עילאה) עיין באוצרות רמח"ל עמ' פג. וז"ל: "וחכמה סתימאה היא ענין המלכות עצמה, אבל במדרגה יותר עליונה. והמלכות היא חכמה תתאה, והם ממש כמו פנימיות וחיצוניות."

8. עי' גם זהר צו, ח"ג, לד, ע"ב; זהר נשא ח"ג, קל"ב, ע"ב; מלאך מיכאל הוא הכהן הגדול למעלה שעושה העבודה שם.

צָרִיךְ לְהַתְעוֹרֵר בְּחֶסֶד [עַל יְדֵי הַבְּרָכָה] וְדַאי. אָבֵל כִּהֵן גָּדוֹל, הוּא הָעוֹמֵד לְעוֹרֵר הָעֲבוּדָה כְּמוֹ שְׂרָאוּי. וְכִיּוֹן שֶׁהָעֲבוּדָה נִפְסְקָה, כִּהֵן גָּדוֹל גַּם כֵּן נִפְסְקָה, עַד שֶׁיִּחְזוֹר הָעוֹלָם לְתַקּוּנוֹ כְּרָאוּי, וְכֵל הַכְּתָרִים יִשׁוּבוּ לְמְקוֹמָם.׃

לְאַתְעָרָא בְּחֶסֶד וְדַאי. אָבֵל כִּהֵן גָּדוֹל דָּא קָאִים לְאַתְעָרָא פְּלִחְנָא כְּדָקָא יָאוּת. וְכִיּוֹן דְּפִלְחְנָא אַתְעֲבֵרַת, כִּהֵן גָּדוֹל אַתְעֲבֵר, עַד דִּיתְהֵדֵר עֲלֵמָא לְאַתְמַקְנָא כְּדָקָא יָאוּת, וְכִלְהוּ עֲטָרִין יְתוּבִין לְאַתְרֵיהוּ.

תקוון עֲשָׂרִים וְאַחַד

גאולת מצרים הושלמה במתן תורה

וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה - זו יציאת מצרים. ובפרט זהו מראה הסנה, שבאותו זמן כתוב: ויאמר וכו' הבא נא ידך בחיקך (שמות ד, ו) ודא יד חזקה דבה נפקו ישראל ממצרים. ובקדמיתא אחזי לה ההוא מטה דאתהפך לנחש. ובכמה תקונין דאתקין משה אתמר בה: ויהי למטה בכפו (שם שם, ד). או [בפנה] נראתה לו היד המצרעת, בגלל סטרא אחרא שנדבקה בה [בידו]. וזה סוד: בהרת לבנה אדמדמת (ויקרא יג, כד). לבנה, מצד של ישמעאל [חלב]. אדמדמת, מצד של אדום [דם]. וכאן מצרעת [בשלג חלבן] מצד של ישמעאל, וזו מצרים. ואחר כך: שבה בְּשָׂרוֹ, (שמות שם, ז) הרי התקון מוזמן להוציא את ישראל [מהגלות] פְּרָאוֹי. ובשרו - זו השכינה, שעולה מתוך הקלפות, להדבק במלך אחר כך.

וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל - במתן תורה, בזמן שעמדו על הר סיני, שאז נקשרו אתקשרו ישראל בשרשיהון לעלמין.

וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה דא יציאת מצרים. אכל דא מראה דסנה, דתמן פתיב ויאמר וכו' הבא נא ידך בחיקך (שמות ד, ו) ודא יד חזקה דבה נפקו ישראל ממצרים. ובקדמיתא אחזי לה ההוא מטה דאתהפך לנחש. ובכמה תקונין דאתקין משה אתמר בה: ויהי למטה בכפו (שם שם, ד). פדין אחזי לה ההיא ידא מצרעת, בגין סטרא אחרא דאתדבכת בה. ורזא דא בהרת לבנה או אדמדמת. לבנה מסטרא דישמעאל. אדמדמת מסטרא דאדום. והכא מצרעת מסטרא דישמעאל, ודא מצרים. ולבתר שבה בְּשָׂרוֹ, הא תקוונא אנדמן לאפקא להו לישראל פדקא יאות. ובשרו דא שכינתא דאסתלקת מגו קליפין לאתדבקא בה במלפא לבתר.

וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל בְּמַתָּן תּוֹרָה, בזמנא דקימו על טורא דסיני, דכדין אתקשרו ישראל בשרשיהון לעלמין.

1. ראה גם כן ישמעאל כנגד מיעוט הלבנה, עיין קנאת ה' צבאות, גזי רמח"ל, עמ' קיב - קיג. ראה תקט"ו תפילות, תפילה ש"ז - ישמעאל ועשיו כנגד חלב ודם.

2. עי' ת"ז ת"י נב, צא, סע"א, ושם, בשגם וכו' זה משה, עי' חולין קלט ע"ב; אוצרות רמח"ל עמ' רנה. עי' זהר בראשית כח, ע"א: "ובשר מבשרי - דא שכינתא"; ח"ז, ת"י כ, מח, ע"ב.

נפרדו מתוך הסטרא אחרא, שנאמר לנבה: אלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו וכו' (הגדה של פסח). שהרי באותו הזמן, הסטרא אחרא שלטה על צד הקדשה. ובזמן שנגאלו משם, נגאלו לגמרי. וזה הסוד, [למה] עבודת פרוך לא נמצאה אלא במצרים [ולא בשאר גליות]? ששם צד הקדשה השתעבד לצד הטמאה לגמרי. אבל משם ולהלאה, לא יכלו הצדדים הרעים לשעבד אותו [את צד הקדשה], אלא להרע לו.³ לפיכך יש להזכיר את יציאת מצרים תמיד, שהרי גאלה שלה גאלת עולמים היתה. וישראל יצאו מתוך הערלה בדם המילה. ועל ידי דם הפסח התחילו להפגם לתוך תחום הקדשה.⁴ ובמתן תורה השלמו להשתרש בו [בתחום הקדשה] לעולמים. וזה - ולכל המורא הגדול ודאי.

ועוד, במצרים ישראל נצלו מתוך הסטרא אחרא. ועל הים, נכבשה הסטרא אחרא תחתיהם. אז פתוב: יהוה ימלך לעולם ועד (שמות טו, ו), שהרי הסטרא אחרא שקעה בנגב של התהום הגדול,⁵ והשלטון הקדוש שלט

ובמצרים אתפרשו מגו סטרא אחרא, דאתמר בה: אלו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו וכו'. דהא בההוא זמנא סטרא אחרא שלטת על סטר קדישא. ובזמנא דאתפריק מתמן אתפרק לגמרי. ורזא דא עבודת פרוך לא אשתפחת אלא במצרים, דתמן אשתעבד סטר קדישא לסטר מסאבא לגמרי. אבל מתמן ולהלאה לא יכלו סטרין בישין לשעבדא לה, אלא לאבאשא לה. בגין כך אית לאדפרא יציאת מצרים תדיר, דהא גאלה דילה גאלת עלמין הוה. וישראל נפקו מגו ערלה, בדם מילה. ובדם פסח שארו למיעל גו חולקא קדישא. ובמתן תורה אשתלים לאשתרשא בה לעלמין. ודא לכל המורא הגדול ודאי.

ועוד, במצרים אשתזיבו ישראל מגו סטרא אחרא. ועל ימא אתפבישת סטרא אחרא תחותיהו. פדין פתיב ה' ימלך לעולם ועד (שמות טו, יח) דהא סטרא אחרא אשתקע בנוקבא דתהומא רבא, ושלטנא קדישא שליט בעלמא דלא

3. עי' אדיר במרום ח"ב עמ' יט: "שאו אין הס"א יכולה לשלוט עליהם אלא לענות אותם".

4. עי' ברכות יב, ע"ב; לעיל תי' ח: "ובג"כ למען תזכור את יום צאתך".

5. עי' זהר ח"ב, לה, ע"ב. וכן לעיל בסוף תיקון ח: "דם מילה לאשתזבא מההיא ערלה קליפה קשיא ודם פסח לאתחברא בגו קדושתא דמאריהו".

6. עי' זהר נשא ח"ג, קכב, ע"א.

בעולם בלא מניעה. ואחר כך, במתן תורה, הפל השלם. וזה יום הששי, שפל בריות העולם היו תלויים ולא עומדים, בגלל הסטרא אחרא שפובכה אותם ונדבקה בהם, עד שקבלו ישראל את התורה, [אז] הפל נקשר בשרשו בקרשה עליונה, להעמיד הכל בקיום שלם.

לאַתפּסקא. לְבַתַּר בְּמַתַּן תּוֹרָה כִּלְא אַשְׁתָּלִים. וְדָא יוֹם הַשְּׁשִׁי, דְּכִלְהוּ בְּרִינְ דְּעֵלְמָא הוּוּ רַפְיָן וְלֹא קַיְמִין, בְּגִין סְטָרָא אַחְרָא דְּסַחְרַת לְהוּ וְאַתְדַּבְּקַת בְּהוּ עַד דְּקִבְלוּ יִשְׂרָאֵל אוּרִיתָא, וְכִלְא אַתְקַשְׁר בְּשָׂרְשָׁהּ בְּקַדְשָׁתָא עֲלָאָה לְאַתְקִימָא כִּלְא בְּקִימָא שְׁלִים.

והנה זמן תקונים⁷ [אדם הראשון] בא, פתח ואמר: רבי רבי, ודאי אין סטרא אחרא מתחזקת אלא בזמן שצד הקרשה גזגז את אורו,⁸ כמו שכתוב: ישות חשך סתרו סביבותיו סבתו (וגו') [חשכת מים עבי שחקים] (תהלים יח,יב), שזמן שאור זה נסתר, כתוב: תשת חשך ויהי לילה בו תרמש (וגו') [חיתו יער] (שם קד,כ). והשכינה לפעמים [מתגלית כמו] מראה,⁹ שנאמר בה: במראה אליו אתודע (במדבר יב,ו), שמראה אורות המלך למטה. או כתוב בה: וכיד הנביאים אדמה¹⁰ (הושע יב,יא).

וְהָא סְבָא דְּסַבִּין פְּתַח וְאָמַר, ר' ר' וְדָאִי לִית סְטָרָא אַחְרָא מִתְתַּקְפָּא אֲלָא בְּזַמְנָא דְּסִטְרָא קַדִּישָׁא אַגְנִיז נְהוּרָה, דְּכַתִּיב יֵשֶׁת חֹשֶׁךְ סַתְרוּ סְבִיבוֹתָיו סַכְתוּ וְכוּ' (תהלים יח, יב). דְּבְזַמְנָא דְּנְהִירוּ דָּא אֲטַמַּר, כְּתִיב תֵּשֶׁת חֹשֶׁךְ וַיְהִי לַיְלָה בּוּ תְרַמֵּשׁ וְכוּ' (שם קד, כ). וְשִׁכְיִנְתָּא לְזַמְנִין אִיהִי מְרָאָה, דְּאַתְמַר בֵּה: (במדבר יב, ו) בְּמִרְאָה אֱלֹוֹ אֶתְוֹדַע דְּאַתְחַזִּיאַת נְהוּרִין דְּמִלְכָּא לְתַתָּא. כְּדִין מַה כְּתִיב בֵּה וְכִיד הַנְּבִיאִים אֲדָמָה (הושע יב, יא). וְאַתְמַר

7. יום השישי של הבריאה שעליו אמרו חז"ל "שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם - אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין. ואם לאו, אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו" עי' שבת, פח, ע"א.

8. סבא דסבין הוא רמז לאדם הראשון, עי' ת"ז תי' טז, קג, ע"א; אולם ברוב המקומות בזהר ובתיקונים הכוונה לעתיקא דעתיקין דהיינו הקב"ה, ראה תוספות אדרא זוטא רפח, ע"ב; ז"ח יתרו, ואתה תחזה: "ואחזיין על סבא דסבין דאיהו עילת העילות"; מדרש נעלם, אחרי מות: "מגו עתיקא סבא דסבין, סבתא דכל סיבתין"; ת"ז תי' מ, פ, ע"ב, ועוד.

9. עיין קל"ח, פתח מו, עמ' קסד; ושם עמ' קסז: "שהאור מאס אפילו להכנס כלל בענין הכלי. ואז נשאר הכלי שולט רק בבחינת הדין הקשה". וענין זה בהנהגה מבואר בדעת תבונות עמ' קמב; ובאדיר במרום ח"ב עמ' לט - מ.

10. עי' ת"ז תי' יח, לא, ע"ב; קל"ח, פתח ז, ח.

11. עי"ש; פתח ז, עמ' כה; ופתח ט עמ' כט; קנאת ה' צבאות, עמ' קלח. ושם: "השכינה נראית לנביאים בחזיונות שונים לפי ענין ההנהגה אשר בזמן ההוא".

וְנֹאמַר לְגִבְהָ: כִּי אִם בְּזֹאת¹² יִתְהַלֵּל
הַמְתַּהַלֵּל הַשֶּׁפֶל וְיִדַּע אוֹתִי (יִרְמְיָה ט, כג).
שְׁהָרִי עַל יָדָהּ מִסְתַּכְּלִים בְּתוֹךְ סוּדוֹת
עַלְיוֹנִים שְׁנַעְלָמִים לְמַעַלָּה, יָד הַנְּבִיאִים
וְדָאִי. וְזֶה:

בֵּה: כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמְתַּהַלֵּל
הַשֶּׁפֶל וְיִדַּע אוֹתִי (יִרְמְיָה ט, כג) דְּהָא
מִינָהּ מִסְתַּכְּלִין גּוֹ רְזִין עַלְאִין דְּסְתִימִין
לְעֵלָא, יָד הַנְּבִיאִים וְדָאִי. וְדָא

12. זאת - היא השכינה. עיי"ש, ועי' זהר ויצא קעו, ע"ב; יתרו פד, ע"א; האזינו רצז, ע"ב; תי' יט, מ, ע"א ועוד
בתיקונים, ר' מפתחות.

תְּקוּן עֲשָׂרִים וְשָׁנִים

משה הכין את אפשרות הנבואה עבור כל ישראל

וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה דְּבַה הִיְתָה עָלַי יָד
 ה' (יחזקאל לו, א). וּבְגִין דְּאִיְהִי מְסֻטְרָא
 דְּדִינָא, כָּל נְבִיא בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְנַבֵּי גּוֹפֵה
 אֲזִדְעִיעַ וְאִתְעַרְבֵּב. וְרָזָא דָּא יָד הַחֲזָקָה.
 דְּשָׁכִינְתָּא אֲתָמַר בֵּה: כָּל הַתְּחִלּוֹת קָשׁוֹת
 (מכילתא יתרו יט, ה). וְרָזָא דָּא פִּי גַר
 מְצוּהָ וְכוּ' תּוֹכְחוֹת מוּסָר (משלי ו, כג).
 תּוֹכְחוֹת תְּרִין, שְׁכִינְתָּא עֲלָא שְׁכִינְתָּא
 תַּתָּא. וְכֹלָא בְּגִין גּוֹפָא, לְאֶעְבְּרָא מִנָּה
 הֵהוּא רַע דְּאָטִים עֵינִין וְלָפָא, דְּכִתִּיב:
 פִּי טַח מִרְאוֹת עֵינֵיהֶם מִהַשְׁפִּיל לַבְּתָם
 (ישעיה מד, יח) בְּגִין סֻטְרָא אֲחֵרָא
 דְּאִתְשִׁיף לִוְן. וּמִשָּׁה רַעֲיָא מְהִימְנָא בֵּה
 כְּתִיב נְבִיא מְקַרְבֵּךְ וְכוּ' כְּמוֹנֵי יח,
 טו) דְּהָא לִית נְבִיאָה דְּמִתְנַבֵּי אֱלָא
 מַחִילָא דִּילָהּ. בְּגִין כֶּף וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה
 אֲשֶׁר עָשָׂה לְעֵינַי כָּל יִשְׂרָאֵל דָּא נְבוּאָה
 דְּאִזְמִין לְכֻלְהוּ יִשְׂרָאֵל, דְּכָל חַד
 מִיִּשְׂרָאֵל דִּיתְעַר לְגַבְהָ, מִיַּד שְׂרִית עָלָהּ.

וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה, [הַיָּד] - עָלָהּ
 [נְאֻמַּר]: הִיְתָה עָלַי יָד יְהוָה (יחזקאל
 לו, א). וּבְגִלָּל שְׁהוּא מְצַד הַדִּין, כָּל נְבִיא
 בְּשַׁעְהָ שְׁמִתְנַבֵּא, גּוֹפֵה מְזַדְעִיעַ וְיִחְשׁוּב
 לְהַתְּהַפֵּךְ.² וְזֵה סוּד: יָד הַחֲזָקָה. שְׁעַל
 הַשְׁכִּינָה נְאֻמַּר: כָּל הַתְּחִלּוֹת קָשׁוֹת
 (מְכִילְתָּא יְתְרוֹ יט, ה).³ וְזֵה סוּד: פִּי גַר
 מְצוּהָ (וְגו') [וְתוֹרָה אֹר וְדָרְךָ חַיִּים]
 תּוֹכְחוֹת מוּסָר (מְשָׁלִי ו, כג). תּוֹכְחוֹת -
 שְׁתֵּים, שְׁכִינָה עֲלִיּוֹנָה [בִּינָה-אִימָא],
 וְשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה [מְלֻכּוּת-נְוִקְבָא]. וְהַכָּל
 בְּגִלָּל הַגּוֹף, לְהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ אֵת הַרַע
 [שְׁהוּא] אוֹטִם הַעֵינִים וְהַלֵּב, [כְּמוֹ]
 שְׁכִינָה: פִּי טַח מִרְאוֹת עֵינֵיהֶם מִהַשְׁפִּיל
 לַבְּתָם (ישעיה מד, יח), בְּגִלָּל הַסֻּטְרָא
 אֲחֵרָא שְׁהַשְׁכִּיבָה אוֹתָם. וְעַל מִשָּׁה
 הַרְוֵעָה הַנְּאֻמָּן, כְּתוּב: נְבִיא מְקַרְבֵּךְ וְגו'
 כְּמוֹנֵי (דְּכָרִים יח, טו), שְׁחָרִי אִין נְבִיא
 שְׁמִתְנַבֵּא אֱלָא מִכְּחַ שְׁלֹו' [שָׁל מִשָּׁה].
 לְפִיכְךָ, וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה אֲשֶׁר עָשָׂה

1. עי' זהר צו ח"ג, לג, ע"א.

2. עי' דרך ה', ח"ג, פ"ג, ס"ו: "והונה בהגלותו ית' שמו ובהשפעת שפעו על הנביא, יגבר עליו תגבורת גדול, ומיד חמרו וכל איברי גופו יזדעזעו ויחשבו להתהפך, כי זה מחוק החומר שלא לסבול גילוי הרוחניות, כל שכן גילוי כבודו ית"ש, והנה הרגשותיו יבטלו, וגם פעולותיו הנפשיות לא יפעלו כלל מעצמן".

3. עי' זהר ויצא קע, ע"ב: "מה בין משה לשאר נביאי עלמא, משה אסתכל באפקלריא דנהרא"; שם בלק, קפז, ע"ב; תצוה קפז, ע"א; ת"ז, ת"י, יט, מ, ע"א; מ"ר ויקרא פ"א; ילקוט שמעוני פכ"ג, סי' שס; שם ויקרא כ"א סי' תלב; שם מלכים ב, פכ"א, סי' רמז, שם הושע פ"ב.

4. עי' ת"ז ת"י מד, פב, ע"ב, ולעיל סוף ת"י ב.

לְעֵינַי כָּל יִשְׂרָאֵל, זוּ נְבוּאָה שְׁזַמַּן [מֹשֶׁה]
 לְכָל יִשְׂרָאֵל. שֶׁכֵּן אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל
 שִׁיתְעוֹרֵר אֵלָיָהּ [לְנְבוּאָה], מִיַּד שׁוֹרֵה
 עָלָיו. וְסוּד הַדְּבָר: וְאֲנֹכִי חֲזוֹן הַרְבִּיתִי
 (הוֹשֵׁעַ יב,א), שֶׁתְּהִיָּה [הַנְּבוּאָה] מְזַמֶּנֶת
 לְכָל יִשְׂרָאֵל. אֲבָל בְּגִלָּל שֶׁהוּא [מֹשֶׁה]
 הַסֵּתֶפֶל בְּאִסְפָּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה, גּוֹפּוֹ לֹא
 הוֹדְעוּעַ וְעַמְדָּה עַל תְּקוּפּוֹ; וְהַסְּבָה, בְּגִלָּל
 שְׁגוּפוֹ תִּקַּן כְּבָר. וְזֶה [מִה שֶׁכְּתוּב]: אִישׁ
 הָאֱלֹהִים (דְּבָרִים לג,א). אִישׁ - בְּשַׁעָה
 שֶׁבָּא לְיִשְׂרָאֵל לְלַמֵּד אוֹתָם. [הָאֱלֹהִים
 - בְּשַׁעָה שֶׁעָלָה לְהַתְחַבֵּר לְמַעְלָה].⁷

לְפִיכָד: וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ (שָׁם
 לד,ו). שֶׁתְּקַבְּרָה, זֶה תְּגוּפָה שְׁחֹזֵר
 לְמִקְוֵמוֹ מִצֵּד הַשְּׂכִינָה.⁸ [כְּמוֹ] שֶׁכְּתוּב:
 כִּי עָפַר אֶתָּה וְאֵל עָפַר תֵּשׁוּב (בְּרֵאשִׁית
 ג,יט). וְסוּד הַדְּבָר: וַיֵּשֶׁב הָעָפָר עַל
 הָאָרֶץ וְגו' [בְּשִׁהְיָה וְהָרוּחַ תֵּשׁוּב אֶל
 הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה] (קִהְלָת יב,ז), הַכֵּל
 לְמִקְוֵמוֹ חֹזֵר. אֲבָל גּוֹפּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה
 שֶׁעָלָה לְמַעְלָה [לְמִזְרֹם], לְהִיזוֹת מִתְּקַן
 בְּתִקּוּן שְׁלֵם, גַּם קְבוּרָתוֹ נִסְתָּרָה בְּמִקְוֵם
 הַנִּעְלָם מִהַעֲיִן, לְמַעְלָה מִשְׁאָר בְּנֵי
 הָעוֹלָם. וְכֵן זֶה, סוּד הַיָּד [הַשְּׂכִינָה],
 שֶׁמֵּרָאָה הַנְּבוּאָה לְנְבִיאִים.¹⁰

וְרָזָא דְמִלָּה וְאֲנֹכִי חֲזוֹן הַרְבִּיתִי (הוֹשֵׁעַ
 יב, יא) לְמַהוּי זְמַיִן לְכֻלָּהוּ יִשְׂרָאֵל. אֲבָל
 אִיהוּ בְּגִין דְּבִאִסְפָּקְלָרְיָה דְנִהְרָא אִסְתְּפַל,
 גּוֹפָה לֹא אֲדוּעָע וְקָאִים וְקָיֹמָא. וְכֵלָא
 בְּגִין דְּגוֹפָא דִּילָה אֶתְתַקַּן כְּבָר. וְדָא אִישׁ
 הָאֱלֹהִים (דְּבָרִים לג, א). אִישׁ - בְּשַׁעָתָא
 דְּאִתִּי לְיִשְׂרָאֵל לְאוּלְפָא לְהוּ. אֱלֹהִים -
 בְּשַׁעָתָא דְסִלִּיק לְאֶתְחַבְּרָא לְעֵלָא
 (תְּנַחֲמָא שָׁם).

וּבְגִין כֵּן וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ (שָׁם
 לד,ו). דְּקְבוּרָה, דָּא גּוֹפָא דְאֶתְהִדֵּר
 לְאֶתְרָה מְסֻטְרָא דְשְׂכִינְתָא, דְכְתִיב כִּי
 עָפַר אֶתָּה וְאֵל עָפַר תֵּשׁוּב (בְּרֵאשִׁית ג,
 יט). וְרָזָא דְמִלָּה וַיֵּשֶׁב הָעָפָר עַל הָאָרֶץ
 וְכו' (קִהְלָת יב, ז) כֵּלָא לְאֶתְרָה אֶתְהִדֵּר.
 אֲבָל גּוֹפָא דְמֹשֶׁה דְסִלִּיק לְעֵלָא,
 לְאֶתְתַקַּנָּא בְּתִקּוּנָא שְׁלֵם, קְבוּרָתָה נְמִי
 בְּאֶתְרָה דְאֶתְפְּסִיָּא וְאֶטְמַר מְעֵינָא, לְעֵלָא
 מִשְׁאָר בְּנֵי עֲלָמָא. וְכֵן דָּא רָזָא דִידָא,
 דְאֶתְחַזִּיאַת נְבוּאָתָא לְנְבִיאִי.

5. עי' בימות עט, ע"ב.
 6. משה רבינו לא היה מסתכל במראה כדי להתנבא כמו שכתוב: (במדבר יב, ר"ז) "אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו. לא כן עבדי משה"; וגופו לא הודעו, עיין דרך ה' ח"ג, פ"ה.
 7. ועי' תנחומא זאת הברכה סוף אות א'.
 8. עי' ת"ז תי' טט, קטז ע"ב;
 9. השווה עם התיקון לט, "וקבורה דילך דאיתמר בה 'ולא ידע איש את קבורתו' דהא מתמן אסתלקת לאתר אחרא עילאה; עי' קל"ח פתח ח עמ' כח.
 10. עי' קל"ח, פתח ח, עמ' כדכ"ה.

אֲבָל בְּזִמְנָא דְּמִלְכָּא אֲטָמַר מְנָה, אֲתָמַר
 בַּה: תְּשֵׁת חֲשָׁד וְיְהִי לְיִלְהָ (תהלים קד,
 כ) דָּא שְׂכִינְתָּא. וְלַחֲשָׁד קָרָא לְיִלְהָ
 (בראשית א, ה) מִסְטָרָא דְּדִינָא. כְּדִין כְּמָה
 סְטָרִין בִּישׁוּן מִתְעָרִין לְשִׁטְטָא בְּעִלְמָא,
 דְּכַתִּיב: בּוֹ תִרְמַשׁ כָּל חֵיתוֹ יַעַר. כְּדִין
 שְׂכִינְתָּא אִיהִי מִשְׁמֶרֶת דְּאֲתָמַר בַּה עַד
 פַּה תְּבוּא וְלֹא תִסִּיף (איוב לח, יא) וְדָא
 שְׂכִינְתָּא, פַּה וְדָאִי. וְאִיהִי מִסְדָּא בְּאַנְפִּי
 מִלְכָּא, בְּגִין דְּלֹא יִבְעוּן סְטָרִין אַחֲרֵינִין
 לְאַעְבְּרָא תְּחוּמָּא. וְרָזָא דָּא סְבִיבוּתֵי
 סִכְתּוֹ (תהלים יח, יב). אֲמַאי. אֲלֵא בְּגִין
 חֲשֵׁכַת מַיִם, אֲלִין הַמַּיִם הַיְזִדוּנִים (שם
 קכד, ה) מִיָּא דְּחֲשׂוּכָא וְדָאִי. עֲבִי
 שְׁחָקִים, אֲלִין עֲנָנִין דְּגִרְמִין לְנַהוּרָא
 דְּאֲנוּן שְׁחָקִים דְּלֹא לְאַתְגְּלָאָה. וְדָא אֹר,
 דְּאֲתָמַר בַּה: וְעֵתָה לֹא רָאוּ אֹר כְּהִיר
 הוּא בְּשְׁחָקִים (איוב לו, כא). דְּתַמְן נְהִיר
 נְהוּרָא בְּאֲנוּן רִיחָא דְּטַחְנִין מְנָא
 לְצַדִּיקָא. וּבְזִמְנָא אַחֲרָא וּבְטָלוּ הַטַּחְנֹת
 פִּי מַעֲטוֹ (קהלת יב, ג) דְּהָא עֲנָנִין מְכַסְּיָן
 עֲלֵיהוּ וְנַהוּרָא לֹא נְהִיר. וְעוּד, חֲשֵׁכַת
 מַיִם חֲשׂוּכָא דְּמִיָּא, דְּכְדִין יִמָּא אַתְרֵגִּישׁ
 בְּרוּחַ סְעָרָה דְּנָשִׁיב בַּה, וְגִלִּין סְלָקִין
 וְנַחֲתִין.

11. ועי' ת"ז ת"ל ל עד, ע"ב; ת"י סט, קו, ע"א.

12. השכינה עושה גבול לס"א שלא להתפשט.

13. ונקראים ריחיים על שם ששוחקים מן לצדיקים, עי' חגיגה יב, ע"ב; ושם, שחקים הוא שם של אחד מז' רקיעים שבו טוחנים מן לצדיקים; הגר"א ספר יצירה, א, יד: שחקים הם נצח והוד שטוחנים מן לצדיקים (סוד); מאמר הגאולה עמ' נז. עי' אדרא זוטא ח"ג, רצב, ע"ב.

וּבִזְמַן שֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הַכֹּל הָרָאָה לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּסוּד עֲלִיּוֹן.¹⁴ שָׁעַד אוֹתוֹ הַזְּמַן הַשְּׂכִינָה הִיְתָה עוֹמֶדֶת לְהַעֲלִים, [דְּהֵינּוּ] לְהַסְתִּיר אוֹר הַמְּלֶכֶד. וּבְאִשֶׁר נִגְלָה הַמְּלֶכֶד עֲלֶיהָ, נִקְרַע הַיָּם לִפְנֵינוּ.¹⁵ אִזּוּ וַיִּשָּׂם אֶת הַיָּם לְחֶרֶבָה (שְׁמוֹת יִד, כא), כְּדִי לְפֹלֵל הַיְּנִיקָה מִכִּפְּהָ מִרְפָּבוֹת אַחֲרוֹת [שֶׁל הַס"א], שֶׁרְצוּ לְקַחַת [הַיְּנִיקָה] מִשָּׁם.¹⁶ וַיִּבְקְעוּ הַמַּיִם(שָׁם) - אִזּוּ זַעַף נִמְצָא מִלִּפְנֵי הַמְּלֶכֶד. אַחַר כֵּךְ, כָּל אוֹתָהּ הִסְעָרָה וְכָל אוֹתוֹ הַזַּעַף חוֹזְרִים וְיוֹרְדִים עַל רְאֻשֵׁיהֶם שֶׁל הַרְשָׁעִים. זֶה סוּד: [וְסַעַר מִתְחַלֵּל] עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים יַחֲוֹל (יִרְמִיָּה כג, ט). אִזּוּ מַיִם מְאִירִים מְאֹתוֹ חֲשָׁד, וְהַשְּׂכִינָה חוֹזֶרֶת [לְהִיּוֹת] מְרֹאָה, לְהִרְאוֹת לְיִשְׂרָאֵל כְּמָה סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר בָּהֶם: רֵאתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם וְכו' (מְכִילֵתָא בְּשַׁלַּח, צ).¹⁷ וְאִזּוּ רוּחַ הַקְּדוּשׁ שָׂרְתָה עֲלֵיהֶם וְאָמְרוּ שִׁירָה.¹⁸ וְזוּ, הַחֲזִיקָה.

וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל - לְעֵתִיד לְבוֹא, בְּזִמְנָא שְׁפָתוֹב: וְנִבְּאוּ בְּנִיכֶם וְגו' (יִואֵל ג, א). שֶׁעַל אוֹתוֹ זְמַן [כְּתוּב]: וַיִּירָאוּ גוֹיִם אֶת שֵׁם יְהוָה (תְּהִלִּים קכ, טז), מִתּוֹךְ גְּלוּי שֶׁל אוֹרוֹת שֶׁיִּתְגַּלוּ לְהַאִיר לְכָל צַד.

וּיִשְׂרָאֵל בְּזִמְנָא דְנִפְקוּ מִמִּצְרַיִם כֹּלָא אַחְזִי לְהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרוּךְ עַלְאָה. דְּעַד הַהוּא זְמַנָּא שְׂכִינְתָא לְסִתִּימוּ קִיַּיְמַת, לְאַסְתְּרָא נְהוּרָא דְמִלְכָא. וְכַד אֲתַגְּלִי מִלְכָּא עֲלֶיהָ, אֲתַבְּזַע יִמָּא לְקַבְּלָהּ. כְּדִין (שְׁמוֹת יִד, כא) וַיִּשָּׂם אֶת הַיָּם לְחֶרֶבָה, כְּגִין לְנִטְלָא יְנִיקָה מִכִּפְּהָ רִתִּיכִין אַחְרָנִין דְּבַעְאֵן לְנִטְלָא מִתְמָן. וַיִּבְקְעוּ הַמַּיִם. כְּדִין זַעַפָּא אֲשַׁתְּפִיךְ מִקְמֵי מִלְכָּא. לְבַתֵּר תְּב כָּל הַהוּא סְעָרָה כָּל הַהוּא זַעַפָּא, וְנִחַת עַל רִישֵׁיהוּן דְּחִיבֵיבָא. וְרוּזָא דָּא עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים יַחֲוֹל (יִרְמִיָּה כג, ט). כְּדִין מִין אֲתַנְהִירוּ מֵהַהוּא חֲשׂוּכָא, וְשְׂכִינְתָא אֲתַהֲדֶרֶת מְרֹאָה, לְאַחְזָאָה לְיִשְׂרָאֵל כְּמָה רְזִין עַלְאִין. דְּאַתְמַר בְּהוּ: רֵאתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם וְכו' (מְכִילֵתָא בְּשַׁלַּח, צ). וְכְדִין רוּחָא קְדִישָׁא שְׂאֲרֵי עֲלִיהוּ וְאָמְרוּ שִׁירָה. וְדָא הַחֲזִיקָה.

וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל לְזִמְנָא דְאַתִּי, בְּזִמְנָא דְכְּתִיב וְנִבְּאוּ בְּנִיכֶם וְכו' (יִואֵל ג, א). דְּבַהֲהוּא זְמַנָּא וַיִּירָאוּ גוֹיִם אֶת שֵׁם ה' (תְּהִלִּים קכ, טז) מִגּוֹ גְּלוּיָא דְנְהוּרִין

14. עי' זהר ויקרא ח"ג, כב, סע"ב.

15. עי' אוצרות רמח"ל עמ' נח.

16. עי' ש אוצרות רמח"ל עמ' נח: "וענין ה"יבשה" שאומר אח"כ, רומז שהיה מתיבש המקור שהיה משפיע למצרים ושלא תבוא ההשפעה כי אם לישראל"

17. עי' זהר ויקרא שם; תקט"ו, ת' קנד: "... ובזמן שים זה נקרע, מיד כל הסודות העליונים מתגלים לישראל. שעל זה אמרו 'אתה שפחה על הים' וכו'"; אוצרות רמח"ל, בשלח, עמ' נח.

18. עי' זהר בשלח ח"ב, ס, ע"ב.

וּכְמוֹ שֶׁכָּל נְבוּאָה שֶׁהַתְּנַבְּאוֹ כָּל
 הַנְּבִיאִים מִכַּח שֶׁל מֹשֶׁה הַתְּנַבְּאוֹ,¹⁹ כִּד
 גְּלוֹי זֶה לְעֵתִיד לָבוֹא, לֹא יִהְיֶה אֱלֹא עַל
 יְדֵי מֹשֶׁה, שֶׁהוּא יָקוּם עִם שְׁנֵי
 הַמְּשִׁיחִים לְתַקֵּן אֶת הָעוֹלָם בְּתַקּוּן
 שְׁלָם.²⁰

דְּאֵתְגַלֶּיָא לְאַנְהָרָא לְכָל סֵטֶר. וּכְמָה דְּכָל
 נְבוּאָה דְּאֵתְנַבְּיאוּ פְּלִהוּ נְבִיאֵי מְחִילָא
 דְּמֹשֶׁה אֵתְנַבְּיאוּ, הֲכִי גְלוּיָא דָּא לְזַמְנָא
 דְּאֵתִי לֹא יְהֵא אֱלֹא עַל יְדֵי דְּמֹשֶׁה,
 דְּאִיהוּ יִיקוּם בְּהַדֵּי תַרְיִן מְשִׁיחִין
 לְאַתְקַנָּא לֵה לְעֵלְמָא תְּקוּנָא שְׁלִים.

19. עי' ת"ז תי' יח, לא, ע"ב.

20. עי' זהר כי תצא ח"ג, רפ, ע"א; ראה לעיל תיקון א', עמ' מב; תי ד', עמ' ס'; תי' נ'.